

Covid-19-pademins påverkan för barn, elever och personal inom barn- och ungdomsförvaltningen

Barn- och ungdomsförvaltningen
Alingsås kommun

Innehåll

1	Inledning	2
2	Förskola	2
2.1	Tillgång på utbildning och omsorg.....	2
2.2	Systematiskt kvalitetsarbete	3
2.3	Omsorg och undervisning.....	3
3	Grundskola F-6 samt grundsärskola 1-9.....	4
3.1	Tillgång på utbildning.....	4
3.2	Kunskaper och undervisning	5
3.3	Fjärrundervisning F-6	7
3.4	Elevernas mående och sociala kontakter.....	8
3.5	Grundsärskola	8
4	Fjärrundervisning åk 7-9.....	8
4.1	Elevernas mående och sociala kontakter.....	9
4.2	Närvaro	9
4.3	Kunskaper och undervisning	9
5	Personal - Psykosocial arbetsmiljö.....	12
6	Slutsatser.....	13
6.1	Åtgärder och uppföljning.....	13
7	Referenser.....	14

1 Inledning

Med anledning av den pågående pandemin Covid-19 har barn- och ungdomsförvaltningen i Alingsås kommun beslutat att genomföra en riktad analys i form av en promemoria för att fånga konsekvenserna för barn, elever och personal inom barn- och ungdomsförvaltningen. Covid-19-pandemin är ännu inte över och analyserna, slutsatserna och åtgärderna ska ses utifrån vad som skett hittills.

Data har samlats in genom enkäter riktade till pedagoger, barn- och elevhälsa samt rektorer i förskola och skola. Elever i årskurs 7-9 har också fått svara på en enkät. För att fånga barn- och elevperspektivet för övriga barn och elever har personal fått svara på hur konsekvenserna varit för barnen och eleverna. Enkätfrågorna har anpassats efter de olika verksamheternas förutsättningar och uppdrag samt huruvida fjärrundervisning har förekommit eller inte. Vidare har det funnits dialoger mellan förvaltningsledning och rektorer/enhetschefer som kompletterat enkäterna. Datainsamling har skett under maj och juni 2021.

Närvarostatistiken har samlats in löpande under pandemin och betygsstatistiken är både Skolverkets officiella statistik samt preliminär statistik för 2021 ifrån Skolverket och barn- och ungdomsförvaltningen.

Analysen tar också avstamp i en redovisning av Skolverket (2021) *Covid-19-pandemins påverkan på skolväsendet* och en promemoria av Skolinspektionen (2021) *Fjärr- och distansundervisning i grundskolan*.

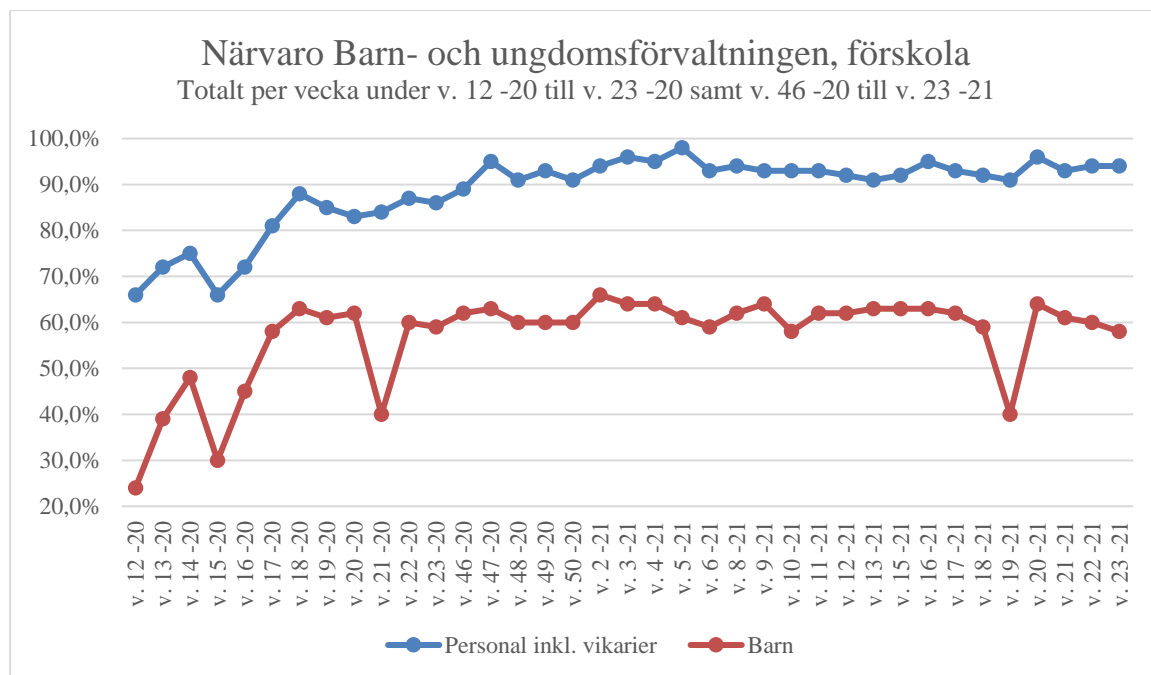
I slutet av denna promemoria pekas riktningen framåt ut, dels vad som behöver göras och dels vad som behöver analyseras djupare i ett senare skede.

2 Förskola

Sedan mars 2020 har Covid-19-pandemin varit ett faktum och det har sedan dess funnits rekommendationer ifrån Folkhälsomyndigheten att vidta särskilda åtgärder för att minska smittspridningen, både till det offentliga och till enskilda medborgare. Skolverket (2021) har gjort en analys av läget i riket. Barn- och ungdomsförvaltning har genomfört enkäter till pedagoger, specialpedagoger och rektorer i förskolan i syfte att kartlägga konsekvenserna för barn och verksamhet i och med Covid-19-pandemin.

2.1 Tillgång på utbildning och omsorg

Barn- och ungdomsförvaltningens samtliga förskolor har varit öppna som vanligt, förutom de öppna förskolorna. De öppna förskolorna har varit stänga under hela perioden. Personalfrånvaron har under perioder vid vissa förskolor varit hög. Några förskolor har vid några tillfällen gått ut med en vädjan till vårdnadshavare att hålla barnen hemma om de har möjlighet, detta för att lösa personalplanering för dagen. Det har hörtsammats och alla förskolor har kunnat hållas öppna. Skolverket (2021) konstaterar att det samma gäller riket som helhet, även om det har förekommit att förskolor har behövt stänga.

Närvaron bland personal och barn har förutom de första 4-5 veckorna legat på ungefär samma nivå genom de två perioderna v. 12 -20 till v. 23 -20 samt v. 46 -20 till v. 23 -21. Anledningen till den låga barnnärvaron under vecka 21 2020 och vecka 19 2021 är att dessa veckor ligger Kristi Himmelsfärdshelgen, det är normalt sett alltid högre barnfrånvaro den veckan, då många familjer med kort varsel planerar in ledighet och det blir då registrerat som frånvaro. Det finns en variation mellan varje enskild förskola, men i förvaltningen som helhet har bemanning kunnat säkerställas även om det varit mindre bemanning än vad som var idealt.

2.2 Systematiskt kvalitetsarbete

Det systematiska kvalitetsarbetet har inte fått ett lika stort utrymme under perioden, där ca 37% av pedagogerna uppger att de har arbetat mindre med systematiskt kvalitetsarbete jämfört med en period utan covid-19-pandemin, bland rektorerna är det 70% som anger att de arbetat mindre med systematiskt kvalitetsarbete i jämförelse med en period utan covid-19-pandemin. Det ansträngda läget rörande bemanningen som ofta behövs lösas från dag till dag har gjort att planeringstillfällen och tillfällen bokade för särskilda utbildningsinsatser fått ställas in, både med kort varsel och med längre framförhållning. Detta för att kunna säkerställa bemanningen och en god omsorg för barnen.

2.3 Omsorg och undervisning

Omsorg har i många fall prioriterats framför utbildning (planerade och målstyrda aktiviteter) för barnen. Det ansträngda läget med att säkerställa bemanningen har gjort att prioriteringar har behövs göras i många fall, i dessa fall har omsorgen prioriterats och undervisningen har fått stå tillbaka. Skolverket (2021) konstaterar att samma avvägningar har gjorts i riket som helhet och med samma resultat. På frågan, i barn- och ungdomsförvaltningens enkät, om man kunnat ge barnen den omsorg de behöver svarar ca 18% av pedagogerna att de har givit mindre eller mycket mindre omsorg, bland rektorerna anger motsvarande siffra ca 31%. Rörande huruvida barnen fått den undervisning de behöver anger ca 62% av pedagogerna att barn fått mindre eller mycket mindre undervisning, motsvarande siffra för rektorer är ca 77%.

Inskolningarna har behövt förändras. Detta menar både rektorer och pedagoger har lett till försämrade inskolningar, ca 39% av rektorerna menar att inskolningarna blivit sämre och ca 30% av pedagogerna uppger att inskolningarna har blivit sämre i jämförelse med en period utan covid-19. Det finns många olika faktorer som ligger bakom att kvaliteten i inskolningarna blivit lägre under covid-19-pandemin. Faktorer som påverkat kvaliteten i inskolningarna:

- Många inskolningar har skett utomhus vilket gör att de mindre barnen blir kalla och blöta i större utsträckning eftersom de inte rör på sig lika mycket kan de inte hålla kroppen varm.
- Det har blivit färre och kortare kontakter mellan pedagoger och vårdnadshavare. Det har gjort att relationen mellan förskola och hem inte har blivit lika stark och förtroendefull som den brukar bli i och med inskolningen.
- Inskolningarna har överlag tagit längre tid eftersom barnen behöver stanna hemma vid förkylningssymptom, det är vanligt förekommande att barn får olika typ av infektioner när de börjar förskolan.
- De flesta barn har också varit mer ovana att träffa andra vuxna och barn, detta har gjort att det funnits en större ovana att känna trygghet med andra än den närmsta familjen.

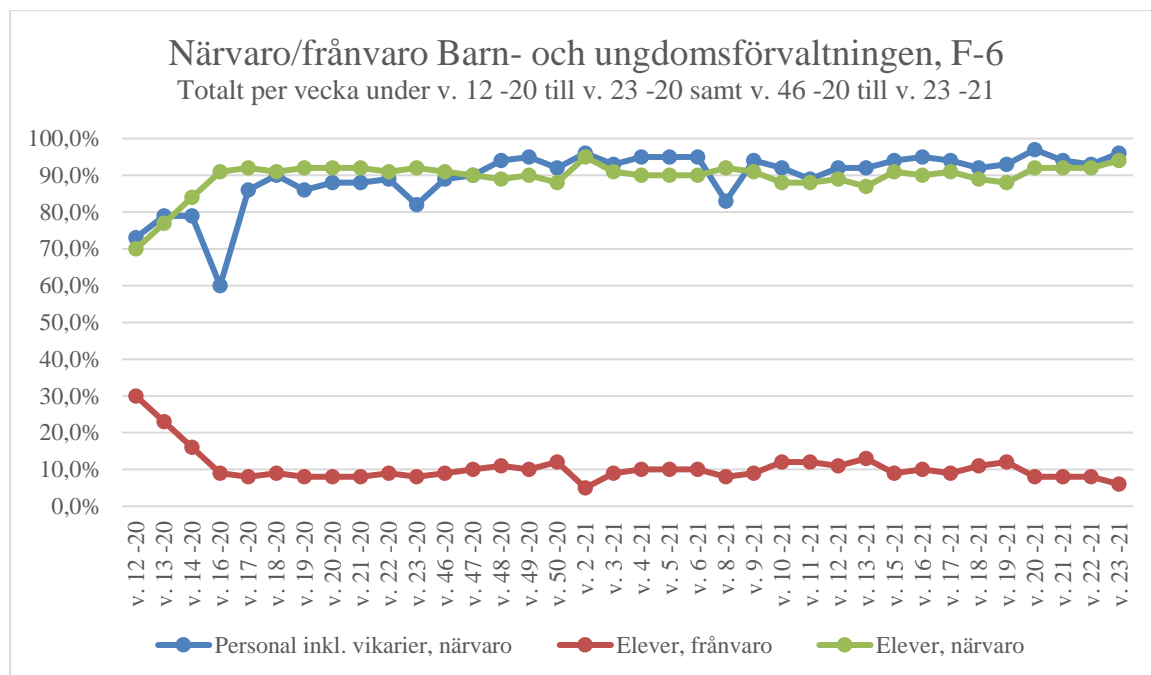
Det är inte bara i relation till inskolningen som kontakten med vårdnadshavare har blivit mindre, ca 64% av barn- och ungdomsförvaltningens pedagoger uppger att de haft mindre kontakt med vårdnadshavare. Skolverket (2021) anger att mycket kontakt mellan pedagoger och vårdnadshavare har rört Folkhälsomyndigheten rekommendationer och tolkningen av dem, i delar stämmer det också för barn- och ungdomsförvaltningen. Framförallt består den minskade kontakten i att mycket av de spontana samtal som uppstår i samband med hämtning och lämning inte fått ett lika stort utrymme.

3 Grundskola F-6 samt grundsärskola 1-9

Sedan mars 2020 har Covid-19-pandemin varit ett faktum och att det har sedan dess funnits rekommendationer ifrån Folkhälsomyndigheten att vidta särskilda åtgärder för att minska smittspridningen, både till det offentliga och till enskilda medborgare. Skolverket (2021) har gjort en analys av läget i riket. Barn- och ungdomsförvaltning har genomfört enkäter till pedagoger, elevhälsa och rektorer i skolan i syfte att kartlägga konsekvenserna för elever och verksamhet i och med Covid-19-pandemin.

3.1 Tillgång på utbildning

Barn- och ungdomsförvaltningens skolor och fritidshem har varit öppna som vanligt, med några undantag i kortare perioder. På Ingaredsskolan bedrev fjärr- och distansundervisning för två klasser, en årskurs 5 i tre veckor och en årskurs 6 i två veckor, Ingaredsskolans fritidshem var stängt under två dagar. På Ängaboskolan hade två klasser i årkurs 6 fjärr- och distansundervisning i två dagar, en förskoleklass och fritidshemsverksamheten för eleverna i den förskoleklassen stängdes under en vecka.

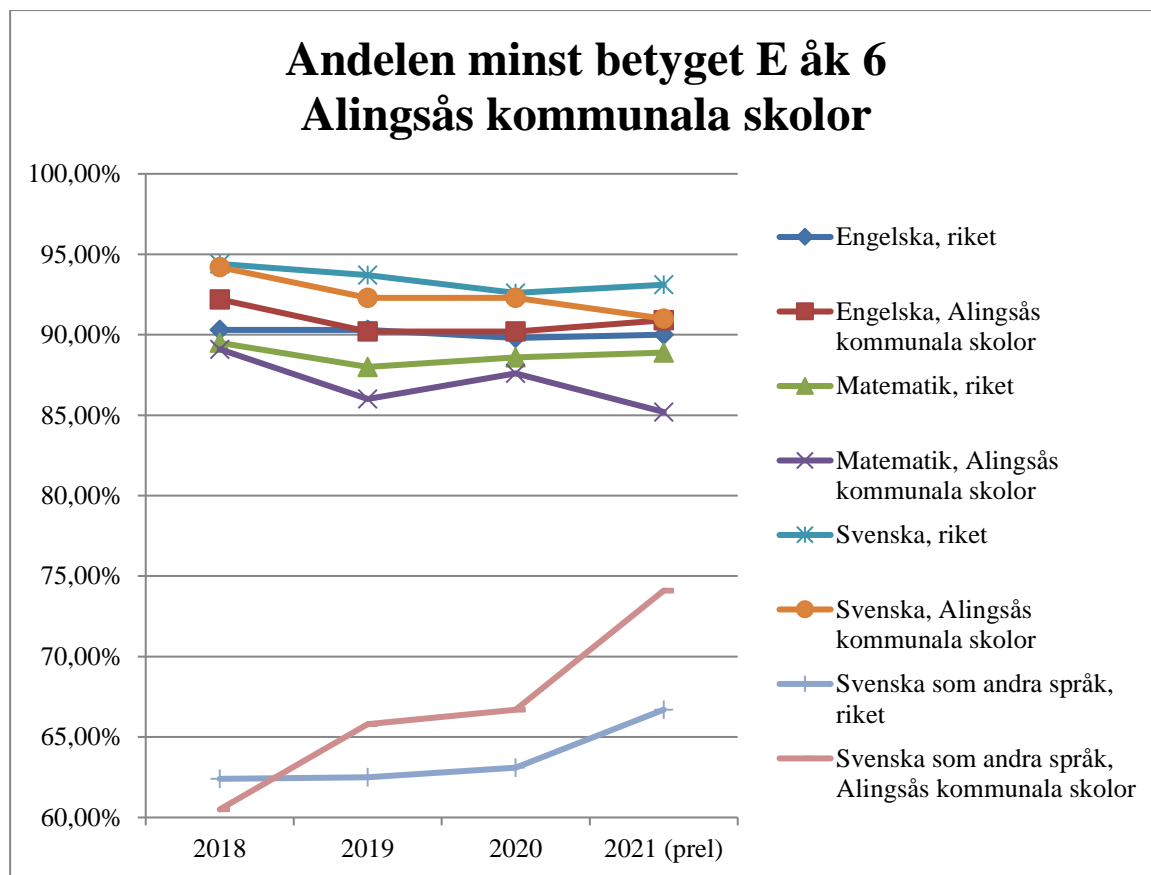

Personalf frånvaron har under perioder vid vissa skolor under vissa perioder varit hög. Smittspridningen har varit så hög i några klasser på Ingaredsskolan och Ängaboskolan att det har rört sig om partiell stängning av skolan. Närvaron bland personal och barn har förutom de första 4-5 veckorna legat på ungefär samma nivå genom de två perioderna v. 12 -20 till v. 23 -20 samt v. 46 -20 till v. 23 -21. Det finns en variation mellan varje enskild skola, men förvaltningen som helhet har bemanning kunnat säkerställas även om det varit mindre bemanning än vad som var idealt. Ofta har personal som arbetar i fritidshemmet behövt prioriteras om till den obligatoriska delen av verksamheten.

3.2 Kunskaper och undervisning

Fritidshemmet har fått stå tillbaka vad gäller undervisning och tillgång till personal. Grundskolan och förskoleklassen har prioriterats vid korttidsfrånvaro ibland personalen, detta har gjort att fritidspersonal har haft sämre förutsättningar att planera, genomföra och utvärdera sin undervisning.

Bemanningen på F-6-skolorna har generellt varit god sett till förvaltningen som helhet, men en del av detta har bestått av timvikarier och inte den ordinarie personalen. Detta tillsammans den högre frånvaron hos eleverna har gjort att det varit sämre kontinuitet i undervisningen för eleverna. Skolverket (2021) konstaterar att frånvaron bland elever och personal totalt sätt sammanslaget försvårar planeringen och begränsat undervisningen vilket i sin tur leder till att eleverna går miste om utbildning.

Andelen minst betyget E åk 6	2018	2019	2020	2021 (prel)
Engelska, Riket	90,3%	90,3%	89,8%	90,5%
Engelska, Alingsås kommunala skolor	92,2%	90,2%	90,2%	90,9%
Matematik, Riket	89,5%	88,0%	88,6%	88,9%
Matematik, Alingsås kommunala skolor	89,1%	86,0%	87,6%	85,2%
Svenska, Riket	94,4%	93,7%	92,6%	93,1%
Svenska, Alingsås kommunala skolor	94,2%	92,3%	92,3%	91,0%
Svenska som andra språk, Riket	62,4%	62,5%	63,1%	66,7%
Svenska som andra språk, Alingsås kommunala skolor	60,5%	65,8%	66,7%	74,1%

Andelen elever med betyget E-A har ökat för ämnet svenska som andra språk och ämnet engelska, men minskat i matematik och svenska. För årskurs 6 har andelen elever med betyget E-A i engelska (+0,5%-enheter) och svenska som andra språk (+7,4%-enheter) ökat medan i matematik (-2,4%-enheter) och svenska (-1,3%-enheter) har andelen minskat. Nationellt ökar andelen med betyget E i de fyra ämnena.

Den stora ökningen i svenska som andra språk kommer att analyseras i huvudmannens verksamhetsuppföljning, men förvaltningen har sedan några år tillbaka en särskild satsning på nyanländas lärande och det behöver analyseras i vilken utsträckning det har påverkat resultaten. När lärarna bedömer huruvida eleverna har lärt sig mer eller mindre under covid-19-pandemin uppger ca 19% av lärarna att eleverna har lärt sig mindre.

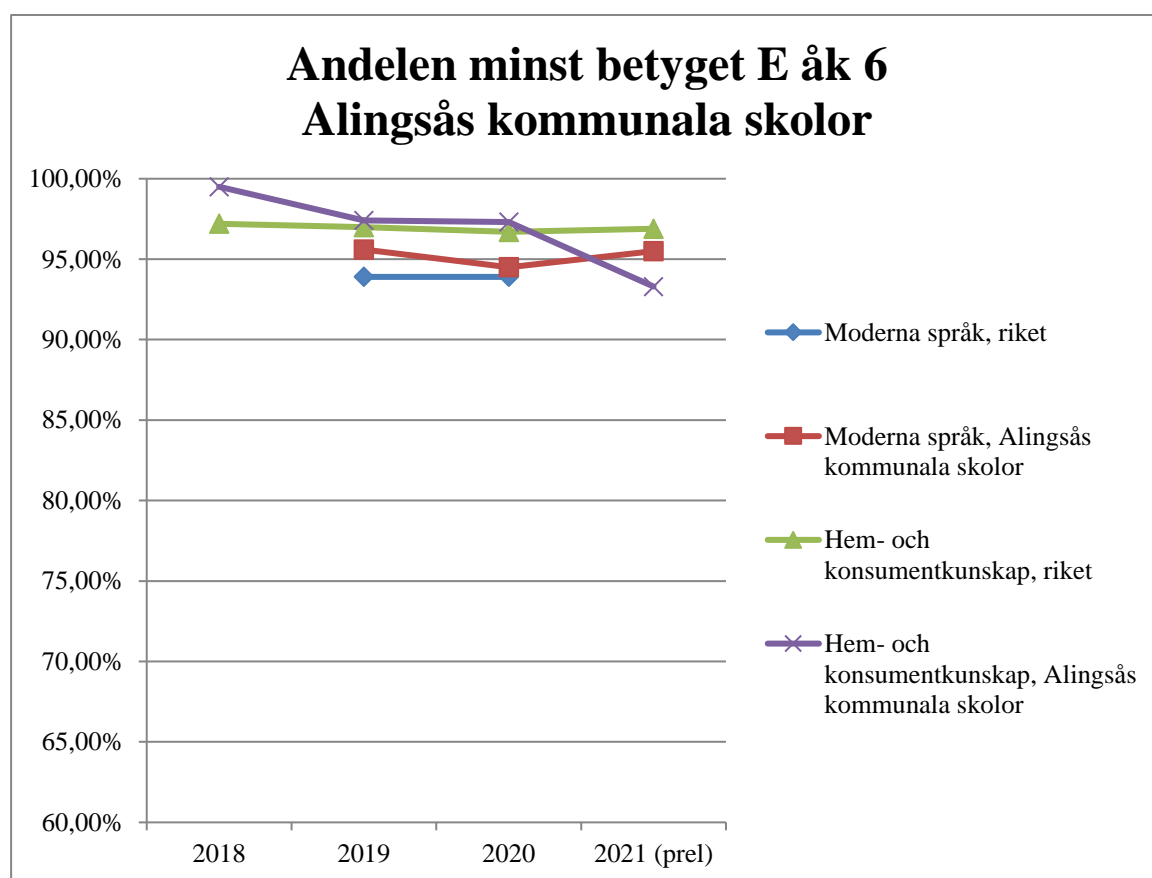
I undervisningen har också delar prioriterats bort eller skjutits på framtiden t.ex. simundervisning, kulturella aktiviteter, friluftsdagar och studiebesök. Det är dock enstaka lektioner eller dagar som prioriterats bort eller skjutits på, inte hela arbetsområden i något ämne. Detta bekräftas av Skolverket (2021) där övriga riket gjort motsvarande bedömningar och prioriteringar. På grund av detta och personalfrånvaron har undervisningen blivit mindre varierad och med sämre kontinuitet har

undervisningen i mindre utsträckning gjort elever engagerade i sitt lärande. Detta bekräftas av att ca 24% av lärarna uppger att eleverna har mindre lust att lära under covid-19-pandemin än i jämförelse med en period utan covid-19.

Skolverket (2021) beskriver att tillgången till elevhälsa och trycket på elevhälsa har varit högre under covid-19-pandemin och att flera åtgärdsprogram har behövts utformats och att det varit svårt att genomföra de planerade insatserna. Detta stämmer inte generellt sett inte för barn- och ungdomsförvaltningen, tillgången på elevhälsa har varit god och elevhälsan har kunnat fullfölja sina uppdrag.

3.3 Fjärrundervisning F-6

Under vårterminen 2021 bedrevs fjärr- och distansundervisning på Ingaredsskolan för två klass, en årskurs 5 i tre veckor och en årskurs 6 i två veckor. På Ängaboskolan hade två klasser i årkurs 6 fjärr- och distansundervisning i två dagar. Undervisning i moderna språk för årskurs 6 har bedrivits som fjärrundervisningen vårterminen. Hem- och konsumentkunskapen för årskurs 6 under ungefär halva terminen, därefter som partiell fjärrundervisning.

Andelen minst betyget E åk 6	2018	2019	2020	2021 (prel)
Moderna språk, Riket	*	93,9%	93,9%	**
Moderna språk, Alingsås kommunala skolor	*	95,6%	94,5%	95,5%
Hem- och konsumentkunskap, Riket	97,2%	97,0%	96,7%	96,9%
Hem- och konsumentkunskap, Alingsås kommunala skolor	99,5%	97,4%	97,3%	93,3%

*2018 och tidigare sattes inte betyg i moderna språk i åk 6

** Preliminära betyg för moderna språk för riket är ännu ej publicerade

För lärare som arbetar i grundskola F-6 anger ca 48% att eleverna har lärt sig mindre eller mycket mindre under fjärrundervisning och ca 31% av lärarna anger att eleverna har mindre eller mycket mindre lust att lära. Ca 44% av lärarna anger att elever har fått extra anpassningar liten eller mycket liten utsträckning jämfört med närundervisningen, motsvarande siffra för särskilt stöd är 42%.

Måluppfyllelse i hem- och konsumentkunskap, där andelen som nått minst betyget E har blivit 4%-enheter färre. I riket har däremot andelen som nått minst betyget E ökat med 0,2%-enheter. I moderna språk har andelen som nått minst betyget ökat med 1%-enhet.

Den första halvan av vårterminen skedde undervisningen hem- och konsumentkunskap på distans, det kom tydliga signaler ifrån verksamheten att det ledde till stora svårigheter att skapa goda förutsättningar eleverna att nå utbildningens mål. Med bakgrund mot det så övergick undervisningen till närundervisning. Detta är en faktor som ligger bakom den försämrade måluppfyllelsen i ämnet.

3.4 Elevernas mående och sociala kontakter

När skolorna har anpassat verksamheten efter de rådande rekommendationerna har de enskilda klasserna och grupperna blivit mer skilda ifrån varandra. De skolgemensamma och klassöverskridande aktiviteter har varit inställda och vi-känslan på respektive skola har påverkats negativt. Elevernas sociala kontakter har blivit färre. När elevhälsans personal bedömer elevernas oro blir det tydligt att oron varit större under perioden, ca 58% av elevhälsans personal uppger att oro för studierna hos eleverna är större, motsvarande siffra för generell oro är ca 42%.

3.5 Grundsärskola

Grundsärskolan har blivit drabbad på ett liknande sätt som grundskola F-6, även om det vissa skillnader. Eleverna har, precis som grundskolan, haft färre studiebesök och mindre undervisning utanför skolans lokaler, men grundsärskolans elever har i ännu större utsträckning ett behov av att ha med konkreta inslag i undervisningen för att på ett tydligt sätt synliggöra och tydliggöra. En större andel elever i grundsärskolan tillhör riskgrupper, vilket gjort att extra försiktighetsåtgärder har satts in, vilket gjort att elevfrånvaron varit högre. Personalfrånvaro påverkar grundsärskolan negativt där de flesta har ett stort behov av förutsägbarhet och kontinuitet. Precis som i resten av barn- och ungdomsförvaltningen har det funnits ett behov av med kort varsel ändra i bemanning för att möta upp frånvaro, detta har påverkat elever på grundsärskolan mycket. Elevernas lärande antas ha minskat, ca 23% av pedagogerna i grundsärskolan har uppger att eleverna har lärt sig mindre under covid-19-pandemin i jämförelse med en period utan covid-19.

4 Fjärrundervisning åk 7-9

Den 11-31 januari bedrevs all undervisning för årskurs 7-9 genom fjärrundervisning. Den 1 februari övergick årskurs 7-9 till partiell fjärrundervisning resten av terminen, där en tredjedel av skolans elever hade fjärrundervisning medan resterande två tredjedelar hade närundervisning. Utöver detta har några skolor på grund av smittspridning bedrivit fjärrundervisning utöver detta. Nollhagaskolan övergick under en vecka till fjärrundervisning för hela skolan.

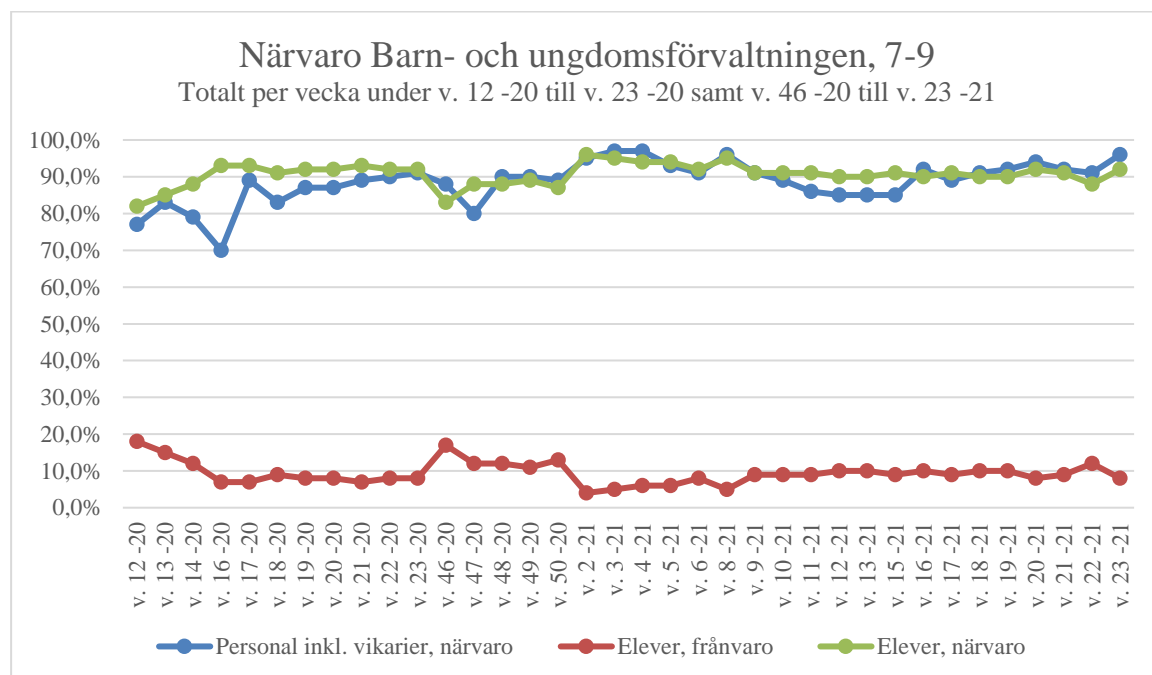
Barn- och ungdomsförvaltningen har genom en enkätundersökning hämtat in elevernas, lärarnas och elevhälsans erfarenheter, åsikter och tankar kring att fjärrundervisning för högstadiet. Enkäten var öppen för svar 2021-05-10 och 2021-05-28. Rektorens erfarenheter tankar och åsikter inhämtades dels i en enkät och dels genom gemensamma samtal kring den rådande situationen. 42% av eleverna anger att upplägget med partiell fjärrundervisning har fungerat bra eller mycket bra, medan ca 20% av eleverna uppger att det fungerat dåligt eller mycket dåligt. Lärarna i barn- och ungdomsförvaltning och Skolinspektionen (2021) ger en tydlig bild av att fjärrundervisningen har varit funktionell och ett sätt att försöka anpassa sig till pandemin och smittspridningen. Pedagogernas bedömning är att det har under omständigheterna fungerat väl men närundervisning är sammantaget en överlägsen form av undervisning.

4.1 Elevernas mående och sociala kontakter

När eleverna får jämföra sitt mående under fjärrundervisning med närundervisning så anger ungefär lika många att de mår bättre (29%) som de som anger att de mår sämre (27%), men den största gruppen anger att det inte är någon skillnad (44%). Det finns en viss skillnad mellan gruppen flickor och gruppen pojkar, där några procentenheter fler av pojkarna anger att de mår bättre. Det försämrade måendet något som gäller hela riket, som framgår av Skolinspektionens (2021) promemoria *Fjärr- och distansundervisning i grundskolan*. Skolinspektionen ser också en koppling mellan ökad social isolering som undervisning utanför skolan innebär och elevernas sämre mående. Dessa två faktorer samvarierar också i barn- och ungdomsförvaltningen och i de fritextkommentarer och andra kvalitativa resultat framgår det tydligt att dessa hänger ihop. Många av eleverna saknar sina klasskamrater och det sociala sammanhang som skolan utgör. Eleverna uppger att har mindre kontakt både med sina klasskamrater och lärare, men störst är minskningen rörande kontakten elever emellan. Det finns en skillnad mellan gruppen flickor och gruppen pojkar, där flickor anger att de haft mindre kontakt med andra elever och lärare med ca 5%-enheter. Elevehälsan har också upplevt en ökad generell oro och en ökad oro för studierna i sina kontakter med eleverna.

4.2 Närvaro

Närvaron har varit högre än tidigare år för de som haft fjärrundervisning. Skolinspektionen (2021) anger det samma för riket som helhet. Vidare lyfter Skolinspektionen (2021) fram att även om närvaron är högre, så är aktiviteten hos eleverna lägre. Lärarnas närvaro har under perioden med fjärrundervisning varit i samma nivå jämfört med ett genomsnittligt år, även om det funnits några veckor där det i proportion varit lägre närvaro bland lärarna. De inledande veckorna av covid-19-pandemin var frånvaro både bland lärarna och eleverna högre än i övrigt.

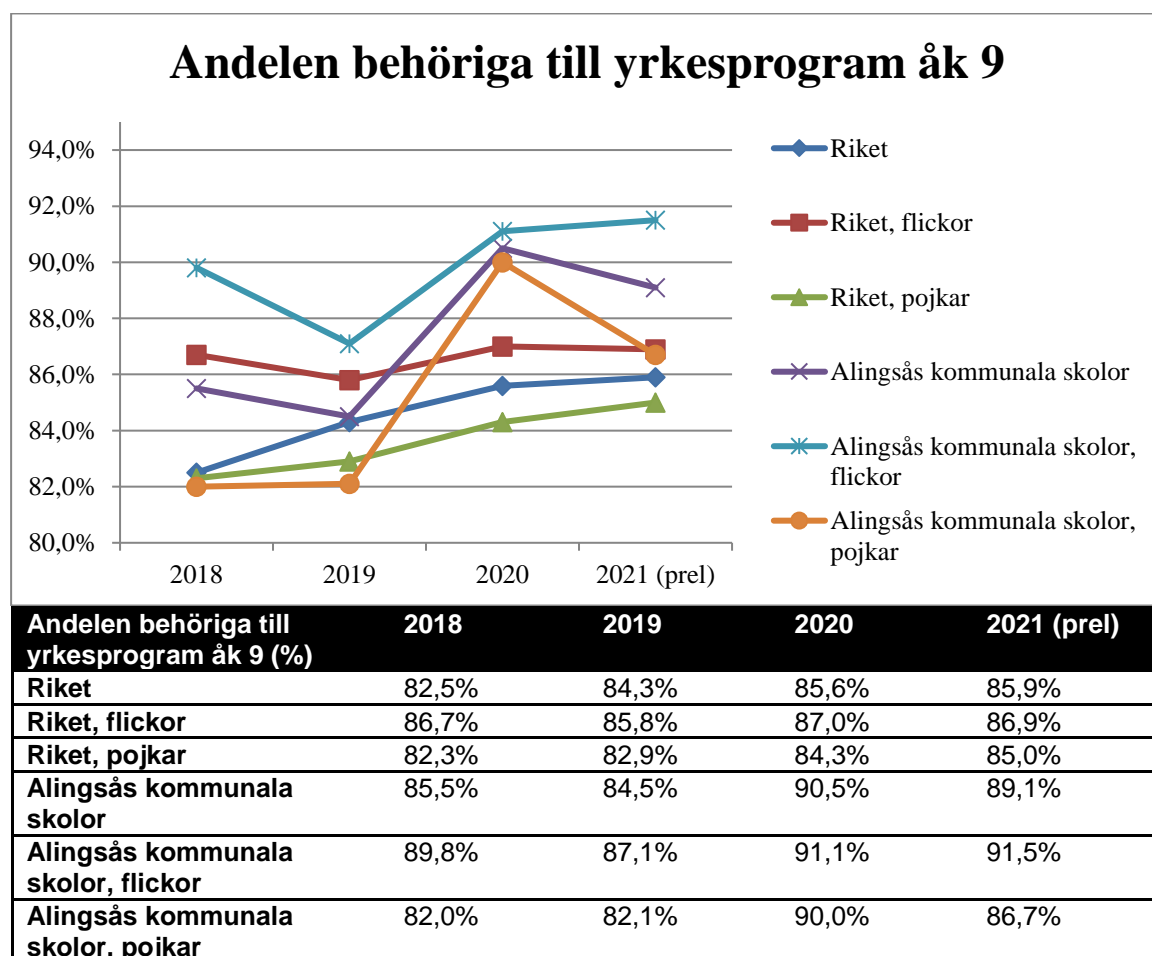
4.3 Kunskaper och undervisning

På frågan om eleverna lärt sig mer eller mindre med fjärrundervisning i jämförelse med närundervisning anger 40% av eleverna att de lärt sig mindre eller mycket mindre, men endast 15% av eleverna anger att de lärt sig mer eller mycket. Det finns en skillnad mellan gruppen flickor och gruppen pojkar i hur mycket de upplever att de lärt sig om ca 8%-enheter. På motsvarande fråga uppger 58% av lärarna att eleverna med fjärrundervisning har lärt sig mindre eller mycket mindre. Denna upplevelse bekräftas också av de preliminära betygsresultaten. Andelen behöriga till gymnasiet

har sjunkit med 1,6%-enheter, till 89,1%. Lärare som huvudsakligen arbetar med praktiskt-estetiska ämnen anger i högre grad att eleverna lärt sig mindre, men det återspeglas inte i betygsresultaten.

Skillnaden mellan flickors och pojkars resultat är ca 5%-enheter, där en större andel av flickorna är behöriga till gymnasiet. Vilket är ungefär samma differens som 2018 och 2019. Det är en försämrning jämfört med 2020, då differens var endast 1,1%-enheter. Att gruppen flickor når bättre skolresultat än gruppen pojkar blir intressant i sammanhanget då flickorna i högre utsträckning uppger att de inte lärt sig lite mycket.

Skolinspektionen (2021) visar på att undervisningen kvalitet har försämrats och att variationen i undervisningen har blivit mindre. Fjärrundervisningen försämrar möjligheten att ställa frågor, få till lärande samtal och ett självreflekterande kring det egna lärandet, som leder till ett fördjupat lärande. Det blir mer av ytinläring med fjärrundervisning.

På frågan om eleverna har fått mer eller mindre hjälp, så anger 40% av eleverna att de fått mindre hjälp under fjärrundervisning i jämförelse med närundervisning. Lärarnas svar bekräftar elevernas, 41% av lärarna anger att eleverna fått extra anpassningar och särskilt stöd i lägre eller mycket lägre utsträckning. Det skiljer sig mellan gruppen pojkar och gruppen flickor i hur mycket hjälp de anger att de fått, ca 45% av flickorna anger att de fått mindre hjälp medan ca 33% av pojkarna anger att de fått mindre hjälp. Skolverkets (2021) redovisning Covid-19-pandemins påverkan på skolväsendet beskriver det nationella läget. Skolverket (2021) redovisar motsvarande resultat, fjärrundervisning har inverkat negativt på skolornas förmåga att ta hänsyn till elevers olika behov. Samtidigt lyfter Skolverket (2021) upp att bilden är splittrad på motsvarande sätt som i barn- och ungdomsförvaltningen. Det finns också en grupp elever som är i behov av särskilt stöd som fjärrundervisning har fungerat väl för, i barn- och ungdomsförvaltning är den grupp mindre än den grupp som fjärrundervisningen varit negativ för.

Elevhälsan beskriver att de elever som hade behov av extra anpassningar och särskilt stöd i närundervisning har drabbats hårdast av fjärrundervisning. Deras behov av extra anpassningar och särskilt stöd har kvarstått och möjligheten att möta upp dessa behov har varit svårare med fjärrundervisning. De elever som bedömts behöva närundervisning har fått det även om klassen i övrigt har fått fjärrundervisning. Men i dessa nya grupper som uppstått i och med att vissa elever fått närundervisning har inte varit en lika självklar grupp för elever som deras ordinarie klass eller grupp. Dessa nya och tillfälliga grupper har inte varit en lika gynnsam lärmiljö som den ordinarie klassen. Skolverket (2021) lyfter att elevhälsan inte har kunnat möta upp de ökade behoven, detta stämmer inte för barn- och ungdomsförvaltningen. Det har varit god tillgång på elevhälsa och elevhälsans personal har i hög utsträckning kunnat fullfölja sina uppdrag.

Det finns ett fåtal elever som fått en högre närvaro i och med fjärrundervisningen och därigenom bättre förutsättningar att nå kunskapskraven. Men det finns en risk att en social isolering förvärras i och med eleverna inte fått lika mycket exponering för sociala situationer.

Rektorerna anger också att fjärrundervisning har sämre möjligheter att gynna elevernas lärande än närundervisning. Fler elever har lärt sig mindre i jämförelse med närundervisning. Det är framförallt elever som är i behov av särskilt stöd som får det svårare under pågående fjärrundervisning. Det är svårt att möta upp en del pedagogiska behov via fjärrundervisning. De elever som har den typen behov som bara kan mötas upp med närundervisning, har fått behoven mötta i närundervisning. Men de har skett i andra gruppkonstellationer och kanske med annan personal än de brukar, detta har gjort att man behövt arbeta med de relationella och tillitsskapande frågorna i större utsträckning.

Skolinspektionen (2021) anger att fjärrundervisning har förändrade kvaliteteter jämfört med närundervisning. Undervisningen präglas av fler arbetsuppgifter, som i större utsträckning görs själv, med mindre handledning och stöttning. Även Skolverket (2021) anger att undervisningens kvaliteter har förändrats, bland annat lyfter Skolverket (2021) att fjärrundervisning har sämre struktur för skoldagen och undervisningen. Det finns elev- och lärarsvar i barn- och ungdomsförvaltningens undersökningar som ger en indikation på att det också gäller för Alingsås. Skolinspektionen (2021) anger också att eleverna i mindre utsträckning känner ett engagemang för studierna, delar av detta återspeglas i barn- och ungdomsförvaltningens resultat. Bland elevernas svar finns inget tydligt åt det ena eller det andra hållet, där ca 36% av eleverna anger att det varit tråkigare eller mycket tråkigare med fjärrundervisning, medan ca 30% anger att det varit roligare eller mycket roligare. Men lärarnas svar är tydliga, 51% av lärarna anger att eleverna har mindre eller mycket mindre lust att lära. Elevernas svar rörande huruvida fjärrundervisning är tråkigare eller roligare än närundervisning står i kontrast till hur eleverna svarat i fritext, där framgår ett mönster som motsvarar det som Skolinspektionen (2021) har konstaterat och som delvis finns i resultaten ifrån lärarnas svar. Det är när lärarna bedriver närundervisning som variation i undervisning och kvaliteten i undervisningen blir störst. När eleverna finns på plats har lärarna mycket lättare att i stunden med små medel nå eleverna i deras lärande, t.ex. en liten fråga till elev om en arbetsuppgift eller att se en elevs ansiktsuttryck när den befinner sig i en lärandesituation och ge läraren tydliga indikationer på vad olika elever behöver för stöttning längs vägen. Rörande de lärare som anger att de huvudsakligen undervisar i praktiskt-estetiska ämnen att elevernas motivation, lust och lärande är sämre än för de teoretiska ämnena. De lärare som i huvudsak undervisar i praktiskt-estetiska ämnen anger att undervisning utan specialsalar och de läromedel och undervisningsmaterial som finns i dessa specialsalar resulterar i svårigheter att leva upp till läroplanens krav. Detta gör att de praktisk-estetiska ämnen i vissa delar har svårt att leva upp till läroplanen under fjärrundervisning.

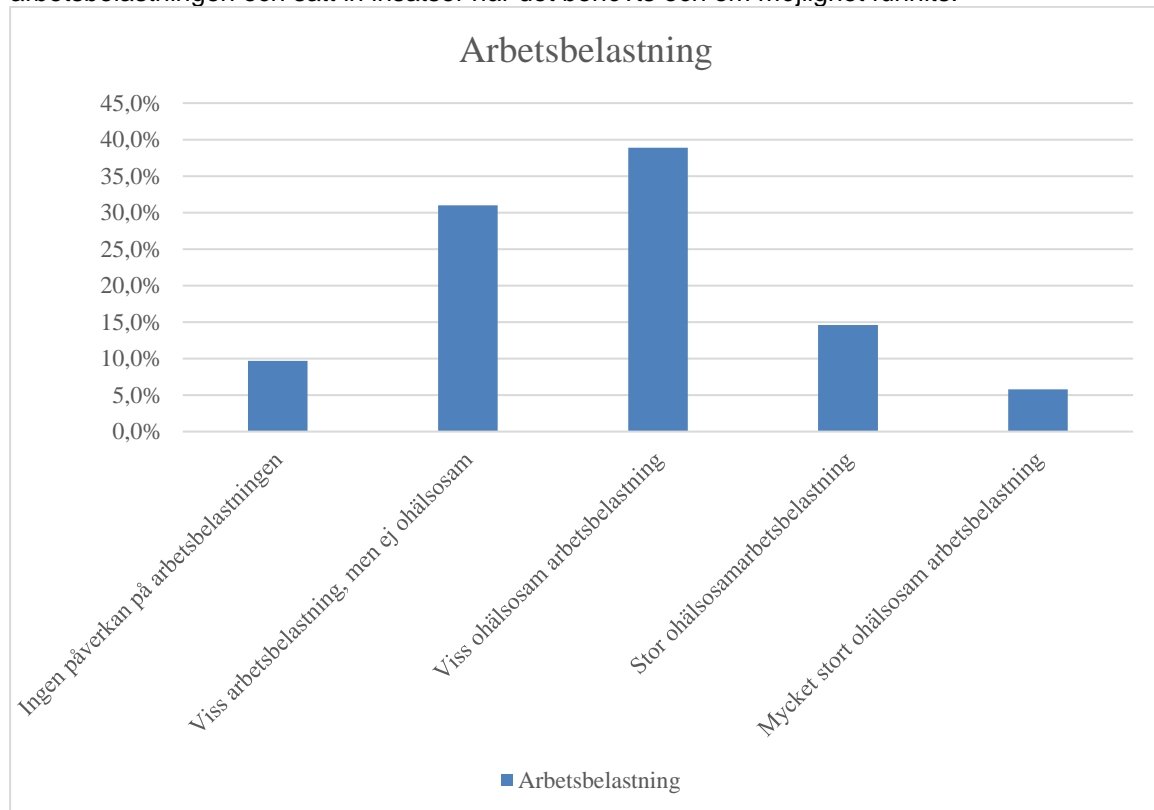
En grupp av eleverna uppger att det har kunnat koncentrerat sig sämre eller mycket sämre med fjärrundervisning (45%), medan 25% anger att de kunnat koncentrera sig bättre. Detta beror dels på socioekonomiska faktorer, t.ex. elever som bor trängre och har vårdnadshavare som saknar eftergymnasial utbildning inte har samma möjlighet till stöd och studiero hemma som elever som har dessa möjligheter. Det är en förhållandevis liten grupp (ca 10%) som angivit att studieron hemma har varit dålig eller mycket dålig, men även som grupper är förhållandevis liten så rör det sig om närmare 90 elever.

Den sämre koncentrationen hos eleverna och att eleverna upplever att de får mindre hjälp i

kombination med att lärarna upplever att eleverna har mindre lust att lära och att eleverna får extra anpassningar och särskilt stöd i lägre utsträckning samt att fjärrundervisningen är mer ytlig och mindre varierad vilket sammantaget leder till en försämrad lärandemiljö för de allra flesta elever. Det finns dock de elever där fjärrundervisning har varit en mer gynnsam form av undervisning än närundervisning. De eleverna anger att de lär sig mer, har lättare att koncentrera sig och får det lättare att få ihop skolan och läxor i kombination med fritid. Den gruppen elever står bjärt kontrast till en annan något större grupp elever som har svårt att motivera sig att delta aktivt i undervisningen, det gäller både elever som uppger att de har svårt i skolan och elever som uppger att de har lätt i skolan. Den gruppen anger också att de lär sig mindre och tycker att undervisningen är tråkigare med fjärrundervisning.

5 Personal - Psykosocial arbetsmiljö

Barn- och ungdomsförvaltningen har undersökt arbetsbelastningen genom en enkätundersökning från 2021-06-02 till 2021-06-18. Utöver detta har det i facklig samverkan i förvaltningens samverkansgrupp (FSG) och lokala samverkansgrupper (LSG) samt arbetsplatsträffar (APT) förts löpande dialoger om arbetsbelastningen och satt in insatser när det behövs och om möjlighet funnits.

Totalt sett har arbetsbelastningen under covid-19-pandemin ökat i barn- och ungdomsförvaltningen, ca 90% av personalen uppger att arbetsbelastningen har ökat även om det inte varit en ohälsosam ökning för alla. Rörande den ohälsosamma arbetsbelastningen uppger ca 60% av personalen att det varit en ohälsosam ökning, men större delen av dem uppger att det bara är en viss ohälsosam arbetsbelastning. Ca 20% uppger att de haft stor eller mycket stor ohälsosam arbetsbelastning.

Tillgången till resurser för personalen har påverkats negativt, ca 60% av personalen uppger att tillgången till resurser har påverkats negativt. De resurser som personalen uppger framför allt har påverkats är "kompetens och bemanning", "möjlighet till återhämtning" och "arbetsmetoder och arbetsverktyg". Skolverket (2021) visar på att arbetsbelastningen har ökat i riket som helhet, och detta

beror bland annat på en ökad personalfrånvaro. Detta eftersom personalfrånvaron leder till att de som är närvarande måste säkerställa bemanningen.

Det stora flertalet har uppmärksammat sin närmsta chef, skyddsombud eller APT på den ohälsosamma arbetsbelastningen, men ca 15% av personalen har inte gjort det. En majoritet av dem som inte tagit upp det för att det inte går att påverka covid-19-pandemin och därför inte känts nödvändigt att belasta närmsta chefen med sådant som chefen ändå inte kan påverka.

Hur stor och på vilket sätt som arbetsbelastningen tagit sig uttryck skiljer sig från person till person och från arbetsplats till arbetsplats. Det är därför nödvändigt att respektive chef utifrån sitt mandat rörande arbetsmiljöarbetet planerar och sätter in åtgärder utifrån de lokala förutsättningarna och behoven.

6 Slutsatser

- Det finns ett utbildningstapp för barn i förskolan, särskilt rörande den planerade undervisningen. Detta ser olika ut på olika förskolor.
- Det har inte funnits samma förutsättningar att bygga upp förtroendefulla och starka relationer med vårdnadshavare generellt för förskolorna, skolorna och fritidshemmen. Extra utmanande har det varit att få till relationerna med de vårdnadshavare vars barn precis börjar i någon av förvaltningens verksamheter t.ex. inskolning i förskolan eller när en elev börjar ny skola.
- Generellt har närvaron både bland elever och barn varit hög, även om den varit lägre än ett normalt år.
- Det är ett generellt kunskapstapp hos eleverna, även om det för årskurs 6 är finns det också ämnen där målpuffyllelsen ökat.
- Elevernas mående för F-6 och grundsärskola har påverkats negativt, beroende på en bristande känsla av sammanhang när aktiviteter är begränsade till den egna klassen och elevhälsan personal har konstaterat en ökad generell oro hos eleverna.
- Grundsärskolans elever behöver i ännu större utsträckning behov av förutsägbarhet och kontinuitet. Personalfrånvaro och förändrad bemanning med kort varsel har påverkat elevernas utbildning och trygghet negativt.
- Det finns ett utbildningstapp för elever i fritidshemmet. För att lösa bemanningen har många gånger fritidshemmet stått tillbaka.
- Närundervisning är en mer gynnsam undervisningsform, detta bland annat för att det stöd som ges i närundervisning håller högre kvalitet och undervisningen är mer engagerande. Särskilt gäller det undervisning som kräver specialsalar, läromedel eller verktyg som inte är möjligt för eleverna att ha i hemmiljön.
- Med fjärrundervisning har gruppen flickor tagit till sig kunskaper i större utsträckning än gruppen pojkar.
- Eleverna i årskurs 7-9 som undervisats med fjärrundervisning har elever har större isolering och ett sämre mående. Gruppen flickor är mer drabbad av detta än gruppen pojkar.
- En liten grupp elever i behov av särskilt stöd har haft högre skolkvarvaro tack vare möjligheten till fjärrundervisning.
- En liten grupp elever som har mycket restid till och från skolan anger att fjärrundervisning har givit dem en bättre balans mellan skola och fritid.
- Bemanningen har, på helheten, varit god. Arbetet för att säkerställa bemanning har ställt höga krav på rektorer och personal och det har varit utmanande ur arbetsmiljösynpunkt.
- Arbetsbelastningen har ökat i hela förvaltningen, särskild avseende bemanningen och möjligheten till återhämtning.

6.1 Åtgärder och uppföljning

På enhetsnivå

- Utbildningstappet för barn i förskolan kommer att analyseras på respektive förskola för att avgöra vilka insatser som behöver sättas in, detta för att anpassa efter de lokala behoven och

förutsättningarna.

- Säkerställa och arbeta för starka och förtroendefulla relationer med vårdnadshavare vars barn som nyligen börjat på förskola, skola och fritidshem. Men även övriga vårdnadshavare, detta eftersom det varit ett drygt år med generellt minskade kontakter mellan hem och förskola, skola och fritidshem.
- I respektive barngrupp i förskolan identifiera vad som gruppen har missat i undervisningen och planera för att de ska få den undervisningen.
- Måluppfyllelsen hos eleverna kommer att analyseras på respektive skola för att avgöra vilka insatser som behöver sättas in, detta för att anpassa det efter de lokala behoven och förutsättningarna. Detta sker i respektive enhets verksamhetsuppföljning.
- Analysera skillnader i pojkar och flickors mående för F-6 och grundskolan på enhetsnivå för att vidta åtgärder.
- Identifiera de elever och som inte nått målen och sätt in insatser för att säkerställa att de når målen.
- Analysera utbildningstappet på grupp- och organisationsnivå och sätta in insatser för att möta upp de behov som identifierats.
- Planera för aktiviteter som stärker vi-känslan som kan genomföras när rekommendationerna ifrån Folkhälsomyndigheten tillåter. Det är respektive enhet som analyserar och planerar vad som behöver göras utifrån de lokala förutsättningarna och behoven det kan t.ex. röra sig om kulturella aktiviteter, friluftsdagar, vissa typer av lekar eller samarbetsövningar.
- Utbildningstappet för elever i fritidshemmet kommer att analyseras på respektive fritidshem för att avgöra vilka insatser som behöver sättas in, detta för att anpassa efter de lokala behoven och förutsättningarna.
- I facklig samverkan, på APT och med enskilda medarbetare vidta åtgärder för att säkerställa en god arbetsmiljö och minskad arbetsbelastning.

På huvudmannanivå

- Barn- och ungdomsförvaltningen fortsätter att följa och stödja enheterna i arbetet med att säkerställa utbildning till alla barn och elever.
- Barn- och ungdomsförvaltningen ska arbeta för att på sikt möjliggöra för fjärrundervisning som särskilt stöd.
- I facklig samverkan vidta åtgärder för att säkerställa en god arbetsmiljö och minskad arbetsbelastning

7 Referenser

Skolinspektionen (2021): Fjärr- och distansundervisning i grundskolan.

Skolverket (2021): Covid-19-pandemins påverkan på skolväsendet.